

عصر زلزله‌های ویرانگر

محمود مطهری نیا

چنان که آمار جهانی نشان می‌دهد، در بین سال‌های ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰ میلادی؛ یعنی طی ۸۰۰ سال تنها ۲۱ زلزله با قدرت بزرگ روی داده است. در حالی که بین سال‌های ۱۸۰۰ تا ۱۹۰۰، یعنی طی ۱۰۰ سال، ۱۸ زلزله بزرگ و ۵۰ سال بعد بین ۱۹۰۰ تا ۱۹۵۰، ۳۰ زلزله بزرگ روی داده است. یعنی تقریباً در طول ۵۰ سال تعداد زلزله‌ها برابر با شمار آنها در طول ۸۵۰ سال قبل بوده است. بین سال‌های ۱۹۵۰ تا ۱۹۹۱، ۹۳ زلزله بزرگ در جهان به وقوع پیوست؛ تقریباً سه برابر و نیم قرن گذشته. این زلزله‌ها موجب مرگ ۱/۳ میلیون نفر انسان در سراسر کره خاکی شد. افزایش شدید تعداد زمین لرزه‌ها بسیاری از دانشمندان را متوجه این موضوع ساخت که زمین به دوره‌ای تازه از حیات خود وارد می‌شود.

راجر بیلهام در نشست اتحادیه علم زمین‌شناسی و ژئوفیزیک درباره سیر این وقایع اعلام کرد: «واقعیت آشکار این است که در دهه‌های آتی شاهد فجایی خواهیم بود که تاکنون مانند آنها را ندیده‌ایم. تلفات بیش از یک میلیون، پیش آمد غیرممکنی نخواهد بود. ۵۰ درصد جمعیت یک شهر با زمین لرزه‌ای ساده از دست می‌روند». بیلهام گفت: «با وجود اینکه در دهه‌های اخیر زمین لرزه‌ها در مرکز شهرهای بزرگ جهان روی نداده‌اند، اما نمی‌توان از ادامه این روند مطمئن بود.»

آمار تکان دهنده و متحیر کننده بزرگ‌ترین زلزله‌های تاریخ جهان به خوبی گویای این واقعیت است:

سال	کشور	منطقه	بزرگی	تلفات	سال	کشور	منطقه	بزرگی	تلفات
۱۵۵۶	چین	شن سی چین	—	۸۳۰۰۰۰	۱۹۴۶	ژاپن	نان کایدو	۸/ ۱	۱۴۳۲
۱۸۱۱	ایالات متحده	نیومادرید	۸	—	۱۹۴۸	ژاپن	فوکوی	۷/ ۳	۳۸۹۵
۱۸۹۱	ژاپن	نوبی	۸/ ۴	۷۲۷۳	۱۹۴۹	ایالات متحده	واشنگتن	۷/ ۱	۸
۱۹۰۶	ایالات متحده	کالیفرنیا	۸/ ۳	۷۰۰	۱۹۵۰	هند	مرز هند و چین	۸/ ۶	۵۷۴
۱۹۰۸	ایتالیا	مسینا	۷/ ۵	۱۲۰۰۰۰	۱۹۵۲	ایالات متحده	کالیفرنیا	۷/ ۷	۱۲
۱۹۱۵	ایتالیا	اوزانو	۷/ ۵	۳۵۰۰۰	۱۹۵۷	مکزیک	شهر مکزیکو	۷/ ۹	۶۸
۱۹۲۰	چین	کانسو	۸/ ۵	۱۰۰۰۰۰	۱۹۵۹	ایالات متحده	هیگن لینک	۷/ ۱	۲۸
۱۹۲۳	ژاپن	کانتو	۷/ ۹	۱۴۳۰۰۰	۱۹۶۰	شیلی	برون ساحل	۸/ ۳	۱۷۴۳
۱۹۲۵	چین	یونان	۷/ ۱	۶۵۰۰	۱۹۶۰	مراکش	آگادیر	۵/ ۹	۱۴۰۰
۱۹۲۷	ژاپن	کمی تاتانگو	۷/ ۵	۲۹۲۵	۱۹۶۰	ایران	شهر لار	—	۴۵۰
۱۹۲۹	ایران	مرز ایران	۷/ ۱	۳۲۵۳	۱۹۶۲	ایران	شمال غربی	۷/ ۳	۱۲۰۰۰
۱۹۳۱	زلاندنو	خلیج هاوکی	۷/ ۹	—	۱۹۶۳	یوگسلاوی	اسکوپ جی	۶/ ۱	۱۲۰۰
۱۹۳۳	ژاپن	سن ریکو	۸/ ۳	۳۰۰۸	۱۹۶۴	ایالات متحده	پرینس ویلیام	۸/ ۴	۱۳۱
۱۹۳۵	تایوان	—	—	۳۳۰۰	۱۹۶۴	ژاپن	نیگاتا	۷/ ۵	۲۶
۱۹۳۹	ترکیه	ارزینکان	۸	۲۳۰۰۰	۱۹۶۵	ونزوئلا	کاراکاس	۶/ ۵	۲۲۶
۱۹۴۰	ایالات متحده	کالیفرنیا	۷/ ۱	۸	۱۹۶۸	ژاپن	توکاجی-اوکی	۷/ ۹	۴۹
۱۹۴۳	ژاپن	توتوری	۷/ ۴	۱۰۸۳	۱۹۶۸	ایران	استان خراسان	۷/ ۴	۱۱۰۰۰
۱۹۴۴	ژاپن	تونان کای	۸	۹۹۸	۱۹۷۰	پرو	نزدیک ساحل	۷/ ۶	۷۰۰۰۰
۱۹۴۴	ترکیه	—	—	۴۰۰۰	۱۹۷۱	ایالات متحده	سن فرناندو	۶/ ۵	۶۵

۱۹۷۲	ایران	جنوب شرق	--	۵۰۴۴	۱۹۷۲	نیکاراگوا	ماناگوا	۶/۲	۵۰۰۰
۱۹۷۶	گوآتمالا	-	۷/۵	۲۳۰۰۰	۱۹۹۳	هند	غرب و جنوب هند	۶/۴	۱۰۰۰۰
۱۹۷۶	چین	تانگ شان	۷/۶	۶۵۰۰۰۰	۱۹۹۴	ایالات متحده	کالیفرنیا	۶/۸	۶۱
۱۹۷۶	ایران	مرز شمال غربی	۷/۳	۵۰۰۰	۱۹۹۴	کلمبیا	-	۶/۲	۱۰۰۰
۱۹۷۷	رومانی	وارنسیا	۷/۲	۲۰۰۰	۱۹۹۵	ژاپن	شهر بندری کوبه	۷/۲	۶۴۳۰
۱۹۷۷	ایران	اصفهان	--	۹۰۰	۱۹۹۵	روسیه	-	۷/۵	۱۹۸۹
۱۹۷۸	ژاپن	میاجیکن-اوکی	۷/۴	۲۷	۱۹۹۷	ایران	اردبیل	۵/۵	۱۰۰۰
۱۹۷۸	ایران	شرق کشور	--	۲۵۰۰۰	۱۹۹۷	ایران	بیرجند	۷/۱	۱۵۶۰
۱۹۷۹	یوگسلاوی	مونت نگرو	۷/۳	۱۲۱	۱۹۹۸	افغانستان	--	۷/۹	۴۰۰۰
۱۹۷۹	ایران	شمال شرق	--	۶۰۰	۱۹۶۵	گینه نو	-	۷/۱	۲۱۰۰
۱۹۸۱	ایران	کرمان	--	۱۰۲۸	۱۹۹۹	ترکیه	ازمیت	۷/۴	۱۶۰۰۰
۱۹۸۱	ایران	کرمان	--	۱۳۰۰	۱۹۹۹	کلمبیا	کلمبیای مرکزی	۶/۳	۱۲۳۰
۱۹۸۶	تایوان	جنوب شرقی تایوان	۷/۸	۵	۲۰۰۱	السالوادور	-	۷/۹	۸۲۷
۱۹۸۸	ارمنستان	اسپیتاک	۷	۲۵۰۰۰	۲۰۰۱	هند	گجرات	۷/۷	۱۹۷۰۰
۱۹۸۹	ایران	منطقه غرب	۸/۵	۹۰	۲۰۰۱	ایران	زنجان و قزوین	۵/۲	۵۰۰
۱۹۹۰	ایران	رودبارو منجیل	۷/۳	۴۰۰۰۰	۲۰۰۲	افغانستان	شمال افغانستان	۶	۱۸۰۰
۱۹۹۰	فیلیپین	لوزن	۷/۸	۱۷۰۰	۲۰۰۲	الجزایر	-	۶/۷	۲۲۵۱
۱۹۹۲	ترکیه	ارزنین	۶/۸	۵۴۰	۲۰۰۳	ژاپن	شرق جزیره هوکایدو	۸	۱
۱۹۹۲	اندونزی	مجتمع الجزایر	۶/۴	۱۰۰۰۰	۲۰۰۳	ایران	بم	۶/۵	۴۵۰۰۰
۱۹۹۳	ژاپن	سواحل اوکیوشیری	۷/۸	۲۰۰۰	۲۰۰۴	سوماترای شمالی	کشور های جنوب و جنوب شرق آسیا	۹	۱۵۰۰۰۰

اگر کسی به شما گوید: اینک مسیح در اینجا یا در آنجا است باور مکنید؛ زیرا که مسیحیان کاذب و انبیای کذب ظاهر شده، علامات و معجزات عظیمه چنان خواهند نمود که اگر ممکن بودی برگزیدگان را نیز گمراه کردند. اینک شما را پیش خبر دادم.»^۵

«اشعیای نبی» در رؤیای خود، تکان‌های عظیمی را در آخرالزمان مشاهده کرد: «اساس و بنیان زمین در حال لرزش است. زمین به شدت در حال جنبش است. زمین تا پایان مانند آدمی مست تلوتلو خواهد خورد و مانند کلبه لـرزان خواهد بود... در روز خونریزی بزرگ، زمانی که برج‌ها واژگون می‌شوند.» رسول اکرم (ص) نیز با اشاره به آخرالزمان فرمودند: «زلزله‌های بسیاری زمین را در خود خواهد گرفت.»^۶ آن حضرت در جای دیگر، در این باره می‌فرماید: «شما را به مهدی (ع) بشارت می‌دهم. هنگامی که اختلافات شدید در میان مردم پدید آید و زلزله‌های سختی واقع شود او قیام می‌کند.»^۸ امام صادق (ع) نیز با بشارت ظهور مهدی (ع) در این باره فرمودند: «مهدی را به شما بشارت می‌دهم که پس از پدید آمدن اختلافات در میان اتمم و زلزله‌های بسیار ظهور خواهد کرد.»^۹ همچنین در جای دیگر فرموده‌اند: «از نشانه‌های قیام آن حضرت این است که در سالی پر از زلزله و سرما اتفاق می‌افتد.»

امام محمد باقر (ع) نیز فرمودند: «قائم قیام نمی‌کند مگر در دوره ترس و وحشت و زمین لرزه‌ها و گرفتاری و بلایی که گریبان‌گیر مردم می‌گردد و پیش از این وقایع، طاعون شیوع می‌یابد و دوره‌ای که در میان عرب شمشیری بران و بین مردم اختلافی سخت و پراکندگی و چنددستگی در دینشان پدید آمده باشد و در حالشان دگرگونی پیدا شده تا جایی که آرزومند از شدت آنچه که از هاری مردم و خوردن (درندگی) بعضی پاره دیگر را، که مشاهده می‌کند شبانه روز آرزوی مرگ می‌نماید و هنگامی که خروج می‌کند خروجش در دوران یأس و ناامیدی (مردم) است. پس خوشا به حال آنکه او را در می‌یابد و از یاران اوست، وای و تمامی وای کسی را که با او مخالفت ورزد و از فرمانش سربراز زند و از دشمنان او باشد» سپس آن حضرت فرمود: «او به امری نوین و

که به این آمار حوادثی مانند زلزله بزرگ هابیتی را می‌توان اضافه نمود که گاه گفته می‌شود عمدی و محصول پدیده‌ای موسوم به «هارپ» است.

ریشه‌یابی زلزله در روایات

از رسول اکرم (ص) نقل شده است که فرمود: «هرگاه پنج چیز شایع شود، پنج چیز در میان شما جاگزین شود، هرگاه زنا شایع شود؛ زلزله‌ها ظاهر شود، هرگاه زکات را ندهند، حیوانات بمیرند و هرگاه حکام در قضاوت جور کنند آسمان باران خود را نگهدارد و هرگاه ربا فاش و شایع گردد، خسف و فرو رفتن به زمین خواهد بود.»

باز آن حضرت (ص) فرمود: «هرگاه در امت من ده خصلت ظاهر شود خداوند ایشان را به ده چیز عقوبت کند.» گفته شد: یا رسول الله! آن ده خصلت چیست؟ فرمود: «هرگاه دعا کم کنند بلا نازل شود، هرگاه صدقات (قرض، هدیه، وقف، مطلق قدم‌های خیر و انفاقات خیریه) را ترک کنند مرض‌ها زیاد شود، هرگاه زکات را منع کنند چارپایان بمیرند، هرگاه سلطان جور کند منع باران شود، هرگاه زنا در ایشان بسیار شود، مرگ ناگهانی در ایشان زیاد شود، هرگاه ربا زیاد شود، زلزله‌ها زیاد شود، هرگاه به خلاف آنچه خدا نازل فرموده حکم کنند دشمن ایشان بر ایشان مسلط شود، و هرگاه نقض عهد و پیمان کنند خداوند ایشان را مبتلا به قتل سازد و هرگاه کم فروشی کنند خداوند ایشان را به سال‌های خشک و قحط بگیرد.»

سپس این آیه را تلاوت فرمود: «ظهر الفساد فی البرّ و البحر بما کسبت اُپدی الناس لیذیقهم بعض الذی عملوا لعلهم یرجعون؛ فساد در دریا و خشکی ظاهر شد به سبب آنچه دست مردم کسب کرده تا اینکه بچشاند ایشان را اثر بعضی از آنچه عمل کرده‌اند، تا شاید برگشت کنند.»

پیشگویی‌های زلزله

بسیاری از انبیا و اولیا از زمان‌های دور درباره وقوع زلزله‌های شدید خبر داده‌اند که به اجمال بسیار درباره آن سخن می‌گوییم و از آن جمله در «انجیل متی» چنین آمده است: «عیسی در جواب ایشان گفت: زنه‌ار کسی شما را گمراه نکند. ز آن رو که بسا به نام من آمده خواهند گفت که من مسیح هستم و بسیاری را گمراه خواهند کرد و جنگ‌ها و اخبار جنگ‌ها را خواهید شنید. زنه‌ار مضطرب مشوید؛ زیرا وقوع این همه لازم است، لیکن انتها هنوز نیست؛ زیرا قومی با قومی و مملکتی با مملکتی مقاومت خواهند نمود و قحطی‌ها، وباها و زلزله‌ها در جای‌ها پدید آید... آنگاه

کند، روم را صاعقه از آسمان آید و یمن را درد قولنج هلاک نماید»^{۱۴} در ضمن حوادث معاصر آشکار شدن «دجال» نیز چنین آمده است: «آنگاه زلزله پیدا شود. هیچ منافقی در مدینه نماند الا آنکه بیرون آید و تابع دجال گردد و مردم آن روز را «یوم الخلاص» گویند. امّ شریک عرض کرد، یا رسول الله آن روز مؤمنان کجا باشند؟ فرمود: «به بیت المقدس پناه برند. دجال بیابد و آنجا را احصار کند پس حضرت صاحب الامر بر ایشان ظاهر شود»^{۱۵}.

باید پرسید آیا به راستی عصر ما در مرکز همه وقایعی قرار گرفته که قرن‌ها پیش از این روشن‌بینان با دلتنگی از آن یاد کرده بودند؟

راه‌هایی از زلزله‌های آخرالزمان

برای راهی از زلزله‌های بزرگ آخرالزمان که ناشی از کثرت و وسعت معاصی انسان‌هاست ظاهراً راهی جز آنچه در انتهای حدیث شریف قدسی «لوح» آمده نیست: «... با پسرش «م ح م د» که رحمتی از برای جهانیان است، به کمال رسانم. وی کمال موسی، شکوه عیسی و شکیبِ آیوب را داراست. در روزگارِ اَغیبَتِ او یارانم خوار گردند و سرهای ایشان را چون سرهای تُرکان و دیلمیان برای یکدیگر هدیه فرستند. ایشان را به قتل آرند و بسوزانند و بیمناک، هراسان و ترسان باشند. زمین از خون‌هاشان رنگین گردد و وای و فغان از زانانشان برخیزد. اینانند که برآستی دوستان من‌اند. به ایشان هر فتنه کور تیره و تار را می‌رانم و به ایشان زلزله‌ها را می‌زدایم و بارهای گران و زنجیرها را بردارم. «دردهایی از جانب پروردگارشان و رحمت بر آنان باد و آنان خود رهیافتگان‌اند»^{۱۷}.

بی‌نوشت‌ها:

1. The Universal Almanac, Kansas City, 1993.
2. Deaths in Quakes expected to rise as cities grow
Reuter, 3 July 1995

۳. سوره روم (۳۰)، آیه ۴۱.
۴. جامع الاخبار، ص ۵۰۹.
۵. کتاب مقدس، انجیل متی، ص ۴۱، باب ۲۴، بندهای ۱-۸، ۲۳-۲۸، ۲۹-۳۷ و ۴۲-۴۶.
۶. کتاب اشعیا نبی، باب ۲۴، بندهای ۱۸-۲۰ و ۲۵-۳۰.
۷. کامل سلیمان، روزگار زهانی، ترجمه علی اکبر مهدی پور، ج ۱، ح ۱۳۰.
۸. روزگار زهانی، ج ۲، ح ۱۴۳۱.
۹. مجتبی الساده، شش ماه پایانی، ترجمه محمود مطهری نیا، ص ۶۴.
۱۰. همان.
۱۱. غیبت نعمانی، ص ۲۳۶.
۱۲. بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۲۵۳.
۱۳. مهدی موعود (ترجمه جلد سیزدهم بحارالانوار)، ص ۹۹۸.
۱۴. العبقری الحسان فی احوال مولانا صاحب الزمان (المجلد ۲، الجزء ۲، نمته ۲۰).
۱۵. تحفة المجالس، ص ۴۰۴.
۱۶. رک: پیشگویی‌ها و آخرالزمان (مجموعه مقالات)، مقاله آینده نزدیک، فاطمه شفیعی، ص ۹۰.
۱۷. اثبات الوسیة، صص ۱۴۳، ۲۲۷ و ۲۳۰.

سنت و طریقه‌های جدید و قضاوتی تازه قیام خواهد نمود که بر عرب گران باشد. کار او جز کشتار (معاند) نیست و توبه هیچ کس را نمی‌پذیرد و در کار خدا از سرزنش هیچ خرده‌گیری باک ندارد»^{۱۱}.

زلزله در دمشق، بغداد، مصر

از جمله حوادث آستانه ظهور امام عصر(ع)، رخداد زلزله‌هایی بزرگ است که در رأس آنها می‌توان به زلزله‌های بزرگ شام و دمشق اشاره کرد. روایات فراوان و روشنی درباره این زلزله وجود دارد به گونه‌ای که برخی از مکان‌ها و خسارت‌های آن و حتی وقت آن را پیش از ورود سپاهیان غربی مشخص می‌سازد. گرچه از بعضی روایات استفاده می‌شود که سپاه غرب به هنگام وقوع زلزله در دمشق به سر می‌برد. همچنین احادیث، این زمین لرزه را «الرّجفة، والخسف، و الزلزله؛ تکان شدید، فرو رفتن، لرزش» می‌نامد. مانند روایتی که از امام باقر(ع) از امیرمؤمنان(ع) نقل شده است که فرمود: «وقتی در شام دو گروه نظامی اختلاف کنند، نشانه‌ای از نشانه‌های الهی آشکار می‌شود». پرسیدند: ای امیرمؤمنان آن نشانه چیست؟ فرمود: «زمین لرزه‌ای در شام رخ می‌دهد که صد هزار در اثر آن هلاک می‌گردند و این را خداوند رحمتی برای مؤمنان و عذابی برای کافران قرار می‌دهد. وقتی آن هنگام فرا رسد، نظاره‌گر سوارانی دارای اسب‌های سفید و درفش‌های زرد رنگ باشید که از مغرب روی می‌آورند تا وارد شام می‌شوند و در آن لحظات است که فریاد و بی‌تابی بزرگ و مرگ سرخ فرا می‌رسد. وقتی آن وضع پیش آمد پس بنگرید فرو رفتن آبادی‌ای از روستاهای دمشق را که به آن حرشا می‌گویند. در این هنگام فرزند هند جگر خوار (سفیانی) از بیابان خروج کرده، بر منبر دمشق قرار می‌گیرد در این بحبوحه در انتظار ظهور حضرت مهدی(ع) باشید»^{۱۲}.

بنابر آنچه مرحوم مجلسی آورده، مشابه این حادثه در بغداد نیز رخ می‌دهد: «...سوزاندن مردی از بزرگان بنی‌عباس در بین جولولا و خانقین، بستن پلی در بغداد نزدیک محله کرخ، برخاستن باد سیاهی در اول روز در بغداد و زلزله‌ای نیز در آنجا می‌آید که بسیاری از مردم را در زمین فرو می‌برد. ترسی بر اهل عراق و مردم بغداد مستولی می‌شود، مرگ‌های سریع آنها را از پا در می‌آورد و آفت به جان و مال و محصول آنها می‌افتد. ملخ‌های به موقع و بی‌موقع می‌آید و غله و کشت و زرع آنها را می‌خورد و زراعت آنها تقلیل می‌یابد. دو دسته از مردم عجم به جان هم افتاده، خون بسیاری در میان آنها ریخته می‌شود»^{۱۳}.

و در روایتی دیگر چنین آمده است: «چنان‌که مصر را زلزله خراب کند، عمان را آب دریا خراب کند، بصره را آتش خراب کند که از آسمان ببارد، دمشق را باد خراب